

1. Kuntoutumista edistävän kotihoidon asiakkuus ja henkilöstö- resursointi

Organisaatiossa tulee määrittää yhtenäiset tavat tunnistaa kuntoutumista edistävästä hoitotyöstä hyötyvät asiakkaat, sillä

- **näyttö on epävarmaa, mutta viittaa kotihoidon ammattilaisten pitävän tärkeänä organisaation selkeitä linjauksia ja toimintakäytäntöjä kuntoutumista edistävästä kotihoidosta hyötyvien asiakkaiden tunnistamiseen. (C)**

Kotihoidon ammattilaiset kokivat, että organisaatiossa on tärkeää tunnistaa ja saada kuntoutumista edistävän kotihoidon piiriin ne iäkkäät asiakkaat, jotka voisivat hyötyä kuntoutumista edistävästä hoitotyöstä. Oleellista oli iäkkäiden asiakkaiden toimintakyvyn heikkenemisen ja fyysisen aktiivisuuden heikentymisen havaitseminen ajoissa. Kotikuntoutuksen selkeä toimintamalli ja asiakkaiden sisäänottokriteerit olivat avaintekijöitä kuntoutumista edistävään hoitotyöhön parhaiten soveltuvien iäkkäiden asiakkaiden tavoittamisessa.

Norjalaisessa laadullisessa tutkimuksessa¹ kuvattiin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kokemuksia iäkkäiden fyysisen aktiivisuuden edistämistä helpottavista ja estävistä tekijöistä kotikuntoutuksessa. Tutkimukseen osallistujat rekrytoitiin neljästä norjalaisesta kunnasta, joissa toteutettiin kuntoutumista edistävää hoitotyötä eri organisaatioiden kotihoidossa. Tutkimukseen osallistui sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia (n = 16), joihin kuului toimintaterapeutteja (n = 4), fysioterapeutteja (n = 4) sekä sairaanhoitajia (n = 2) ja kotihoidon työntekijöitä (n = 4). Haastattelut nauhoitettiin ja aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 10/10

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tulosten johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Organisaatiossa tulee luoda moniammatilliselle yhteistyölle rakenteet ja toimintaedellytykset sekä tukea kotihoidon ammattilaisia kuntoutumista edistävän kotihoidon toteuttamisessa, sillä

- **on kohtalaista näyttöä, että kotihoidon ammattilaiset kokevat moniammatillisen tiimityön keskeiseksi kuntoutumista edistävän kotihoidon toteuttamisessa. (B)**

Kotihoidon ammattilaiset pitivät tärkeänä, että organisaatiossa on rakenteet säännöllisille moniammatillisille kohtaamisille, koska ne mahdollistavat tiedon jakamisen, toisilta oppimisen ja asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisen lähestymistavan suunnittelun. Tällaiset rakenteet vahvistavat ammattilaisten kykyä ja motivaatiota tukea iäkkäiden kotihoidon asiakkaiden fyysisestä aktiivisuutta.

Kotihoidon ammattilaiset toivat esiin moniammatillisen yhteistyön keskeisen merkityksen fyysisestä aktiivisuudesta edistävien tekijöiden vahvistamisessa sekä osallistujien yksilöllisiin tarpeisiin ja toiveisiin liittyvien esteiden poistamisessa. He kokivat tärkeäksi eri osaamisalueita edustavien ammattilaisten osallistumisen kuntoutumista edistävään kotihoitoon, sillä se mahdollisti

tilanteiden tarkastelun useista näkökulmista ja tarkoituksenmukaisen asiantuntemuksen hyödyntämisen kulloinkin vallitsevassa tilanteessa.

Norjalaisessa laadullisessa tutkimuksessa¹ kuvattiin sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten kokemuksia iäkkäiden fyysisen aktiivisuuden edistämistä helpottavista ja estävistä tekijöistä kotikuntoutuksessa. Tutkimukseen osallistujat rekrytoitiin neljästä norjalaisesta kunnasta, joissa toteutettiin kuntoutumista edistävää kotihoitoa eri organisaatioiden kotihoidossa. Tutkimukseen osallistui sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisia (n = 16), joihin kuului toimintaterapeutteja (n = 4), fysioterapeutteja (n = 4) sekä sairaanhoitajia (n = 2) ja kotihoidon työntekijöitä (n = 4). Haastattelut nauhoitettiin ja aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 10/10

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tulosten johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Moniammatillinen tiimi, jonka jäsenillä oli oikeanlainen asenne ja halu sitoutua kotikuntoutuksen mukaiseen työskentelyyn (esimerkiksi näyttäminen puolesta tekemisen sijaan), oli keskeinen toiminnan onnistumiselle. Tästä esimerkkinä oli moniammatillinen tiimi, joka kokoontui säännöllisesti jakamaan tietoa ja kokemuksia.

Norjalaisessa laadullisessa tutkimuksessa² tarkasteltiin, miten kotihoidon ammattilaiset ja johtajat edistävät kotona asuvien iäkkäiden kotikuntoutusta. Aineisto kerättiin yksilöhaastatteluilla johtajilta (n = 8) ja kahdeksalla fokusryhmähaastattelulla kotihoidon ammattilaisilta (n = 24). Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Kotihoidon ammattilaisista suurin osa oli terapeutteja, mutta mukana oli myös muutama hoitotyöntekijä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 9/10, puute kriteerissä 6

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tulosten johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Kommentti: Kuntoutuksesta käytettiin käsitettä ”reablement”.

Moniammatillinen tiimi koki kotikuntoutuksen tarjoavan paremman viitekehyksen yhteistyölle, ammatilliselle erityisosaamiselle ja päätösten jakamiselle.

Norjalaisessa laadullisessa tutkimuksessa³ tutkittiin moniammatillisen tiimin kokemuksia kuntoutumista edistävästä kotihoidosta. Tutkimukseen osallistui yhteensä 14 moniammatillisen kuntoutumista edistävän kotihoitotiimin jäsentä, joista kuusi oli terveydenhuollon ammattilaisia (fysioterapeutti, toimintaterapeutit, sosiaalityöntekijä ja sairaanhoitajat) ja kahdeksan kotihoidon henkilöstön jäseniä ja hoiva-apulaisia ilman terveydenhuollon koulutusta. Aineisto kerättiin fokusryhmähaastatteluina ja analysoitiin sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 9/10, puute kriteerissä 6

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tulosten johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Kommentti: Tutkimuksessa käytetään pääasiassa käsitettä "reablement", joka viittaa kotikuntoutukseen.

➤ **näyttö on epävarmaa, mutta viittaa siihen, että kuntoutumista edistävän kotihoi-
don ammattilaiset kokevat työskentelyn tuen ja hyvän ilmapiirin tärkeiksi. (C)**

Kotihoidon ammattilaiset kokivat kuntoutumista edistävän kotihoidon mukaisessa toiminnassa keskeiseksi tekijäksi työskentelyä tukevan ilmapiirin ja saadun tuen. Moniammatillinen yhteistyö koettiin merkittäväksi työskentelyn tukimuodoksi, ja eri toimijoiden ammattitaitoa hyödynnettiin asiakastyössä. Henkilökunta koki saavansa niukasti palautetta esimiehiltä, työyhteisöltä ja asiakkailta. Haasteena koettiin myös eri ammattiryhmien väliset näkemyserot sekä keskustelun väheneminen verrattuna toiminnan alkuvaiheeseen. Kuulluksi tuleminen koettiin tärkeänä, mutta siinä nähtiin kehitettävää. Keinoina kuulluksi tulemisen ja moniammatillisen yhteistyön parantamiseksi pidettiin yhteisiä palaverieja ja asiakkaiden luona toteutettavia yhteiskäyntejä.

Suomalaisessa laadullisessa kuvailevassa tutkimuksessa⁴ kuvattiin kotihoidon ammattilaisten (n = 11: perushoitajat, lähihoitajat, sairaanhoitajat, terveydenhoitajat) kokemuksia kotikuntoutusmallista ja sen mukaisesti toimimisesta kotihoidossa. Kotikuntoutusmallilla tarkoitettiin moniammatillista ja yksilöllistä 2–8 viikon mittaista arviointi- ja kuntoutusjaksoa, joka suunnattiin ensisijaisesti uusille säännöllisen kotihoidon asiakkaille, ja sitä toteutti kotihoidon ammattilaiset yhdessä moniammatillisen kotikuntoutustiimin (lähihoitajia, sairaanhoitajia, toimintaterapeutteja ja fysioterapeutteja) kanssa. Osallistujien työkokemus vaihteli kolmesta vuodesta yli 20 vuoteen. Aineisto kerättiin esseemuotoisilla kirjoitelmilla ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 10/10

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tulosten johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Lähteet

1. Mjøsund HL, Uhrenfeldt L, Burton E, Moe CF. Promotion of physical activity in older adults: Facilitators and barriers experienced by healthcare personnel in the context of reablement. *BMC Health Services Research* 2022; 22: 956. DOI: 10.1186/s12913-022-08247-0.
2. Ambugo EA, Dar I, Bikova MS, Førland O, Tjerbo T. A qualitative study on promoting reablement among older people living at home in Norway: opportunities and constraints. *BMC Health Services Research* 2022; 22: 150. DOI: 10.1186/s12913-022-07543-z.
3. Hjelle K, Skutle O, Førland O, Alvsvåg H. The reablement team's voice: a qualitative study of how an integrated multidisciplinary team experiences participation in reablement. *Journal of Multidisciplinary Healthcare* 2016; 9: 575–585. DOI: 10.2147/JMDH.S115588.
4. Perälä S, Lotvonen S, Kääriäinen M, Siira H. Kotihoidon henkilökunnan kokemuksia kotikuntoutusmallin mukaisesti toimimisesta. *Hoitotiede* 2022; 34: 72–84.